

VÝUKA ŽÁKŮ SE SVP II – PORUCHY CHOVÁNÍ A MENTÁLNÍ POSTIŽENÍ

Věra Linhartová, jaro 2023

INTRO „PROBLÉMOVÝ ŽÁK“

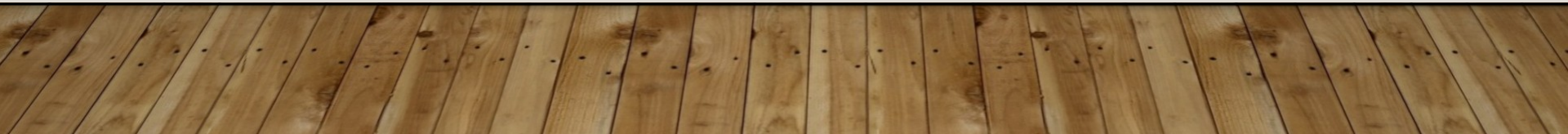

HOUBA

<http://www.youtube.com/watch?v=0Ab1TytgTsc>

TA NAŠE POVAHA ČESKÁ ŠKODA FACKY, KTERÁ PADNE VEDLE

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1100627928-ta-nase-povaha-ceska/409235100011001-skoda-facky-ktera-padne-vedle/>

CO MYSLÍTE VY...

- Kdo je tzv. problémový žák?
- Jak se projevuje?
- Jak vypadá?
- Jak ho vnímají učitelé?
- Jak na něj reagují učitelé?
- Jak ho vnímají spolužáci?
- Jak na něj reagují spolužáci?
- Jakou zpětnou vazbu od školy dostávají jeho rodiče?
- Proč se tak projevuje ?

CO ŘÍKAJÍ VÝZKUMY O TZV. PROBLEMATICKÝCH ŽÁCÍCH?

PROBLÉMOVÝ ŽÁK PODLE UČITELŮ

- Žák, který se špatně učí
- Narušuje kázeň ve třídě
- Je sám se sebou nespokojený
- Má osobní nebo psychické potíže
- Má nízké sebevědomí
- Vyžaduje stálou podporu a zvýšenou pozornost (zvýšené nároky na učitele)

PROBLÉMOVÝ ŽÁK V BĚŽNÉ TŘÍDĚ

- Dostává negativní zpětnou vazbu
- Je omezen v perspektivě své budoucnosti
- Je oslabován v motivaci ke školní práci
- Je uzavřen v cyklickém selhávání

A CO KDYŽ JE „PROBLÉM“ NĚKDE JINDE?

Z výzkumu studentů PdF UPOl vyplynulo, že žáci nechodí rádi do školy z důvodu ...

- nepředvídatelné chování učitelů
- nerespektování potřeb žáků
- netransparentní hodnocení
- porovnávání žáků mezi sebou
- nálepkování
- soutěžení
- příkazy
- vyhrožování a nátlak
- tresty
- ponižování a zesměšňování

RIZIKA VÝUKY Z POHLEDU PROBLÉMŮ/ PORUCH CHOVÁNÍ

A CO ŠKOLA JAKO SYSTÉM ?

ANEB DILEMATA INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ (NEJEN V RIZIKU VÝVOJE PORUCH CHOVÁNÍ)

Tlak na školy

INKLUZE

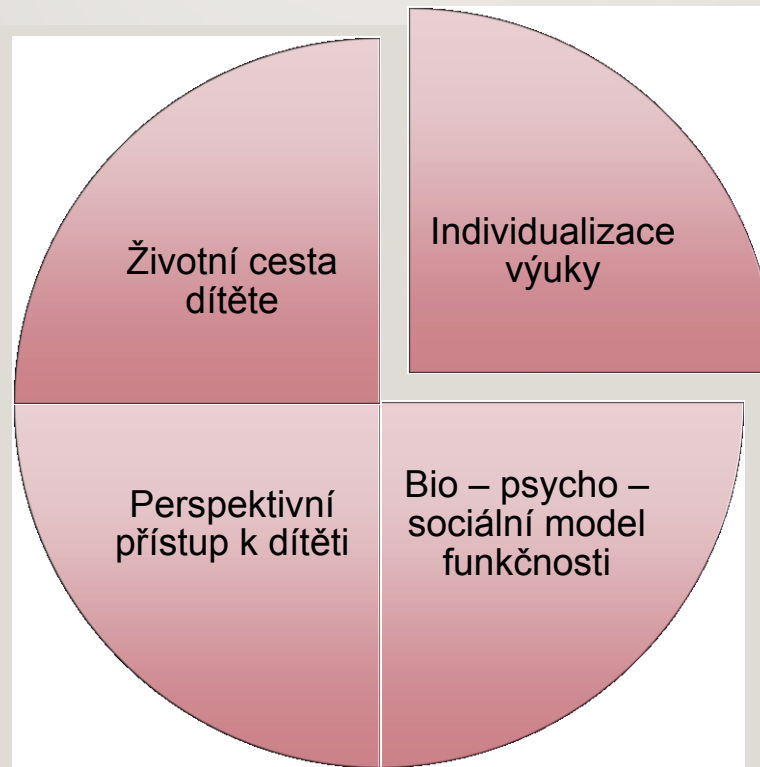
Zvyšování výkonu

Vzdělávání všech
žáků

- 13 – 17% výuky zabírá řešení problémů s chováním žáků
- 3 z 5 škol považují problémy s chováním žáků za překážku pro kvalitavní změny výuky (200 škol/23 států - OECD, 2009)
- největší problém českého školství – problémy s chováním žáků (Walterová, 2009)
- vyloučení ze školy – nejčastější řešení (Kauffman, 2001, 2005, Meijer, 2003)

VÝCHODISKA VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKU S PROBLÉMY V CHOVÁNÍ/ S PORUCHOU CHOVÁNÍ

INDIVIDUALIZACE VÝUKY

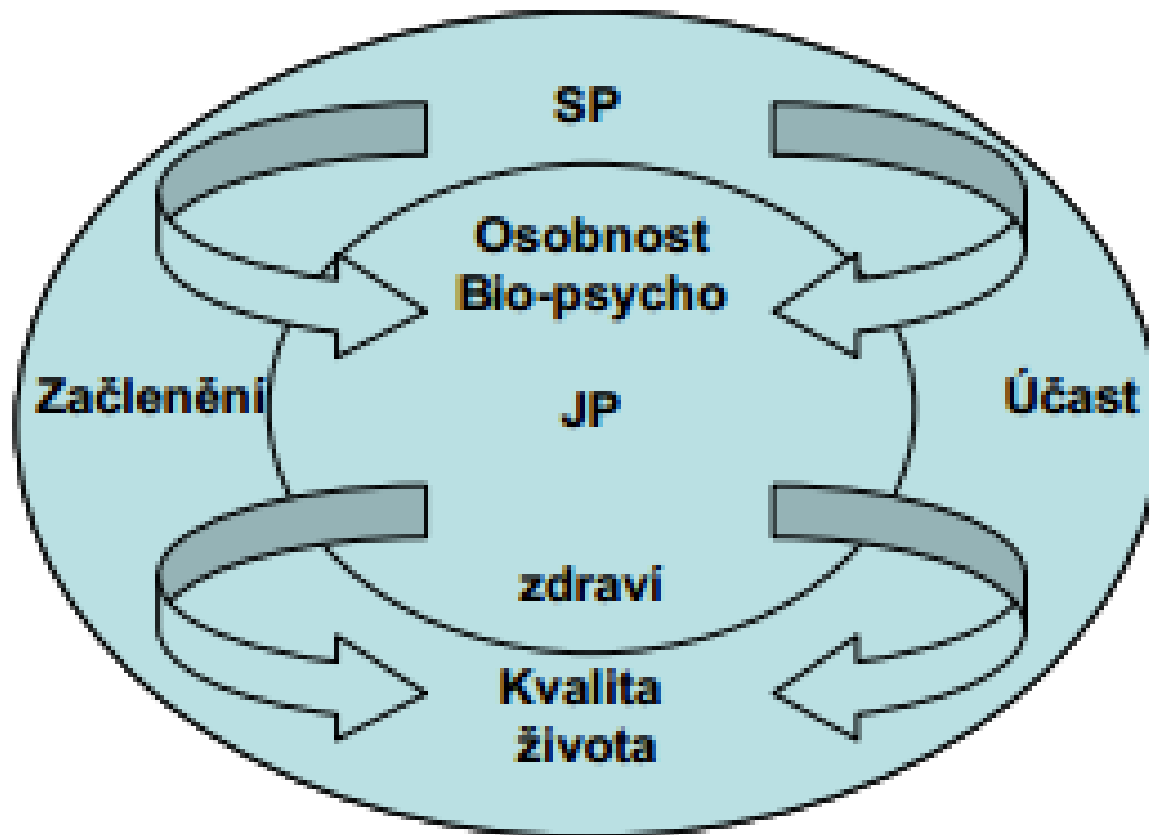
- **naplnění potenciality** každého žáka
- žáci s problémy v chování jsou skupinou nejobtížněji vzdělavatelnou ve školách hlavního proudu (zatěžují výuku ve třídách) – úkolem etopedie je **zapojení všech do škol hlavního proudu**

ŽIVOTNÍ CESTA DÍTĚTE

- respektování **úkolů a rizik** **socializačního procesu** dítěte
- využití **možností a příležitostí**, které dítě dostává ve svém přirozeném sociálním prostředí

PERSPEKTIV NÍ PŘÍSTUP

- odpovědnost školské praxe za vytváření **příležitostí k učení, k posilování kompetencí, k rozvoji profesních dovedností**
- **cíl:** podpora dítěte s dispozicemi k poruchám chování v jeho **aktivním přístupu k vlastnímu vzdělání**, aby dosáhlo na svůj **vzdělávací potenciál**

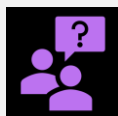
Bio – psycho – sociální model funkčnosti - fungování a postižení chápe jako výsledek interakce (WHO, ICF,2001)

RIZIKO, PROBLÉM, PORUCHA

Co to je?

Proč to je?

Co s tím jako učitel v
běžné škole?

A proč vlastně?

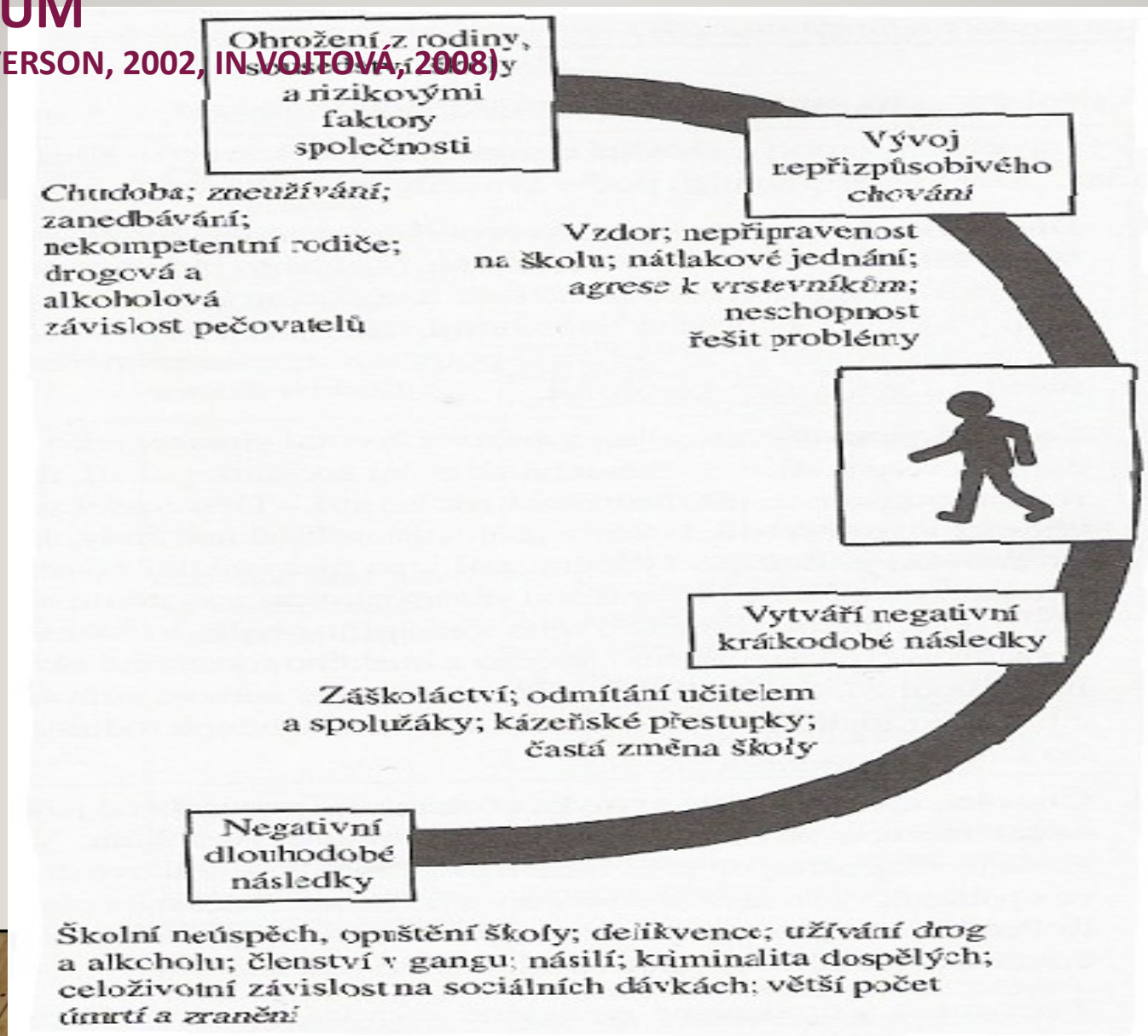
PROBLÉMOVÝ ŽÁK V UŽŠÍM POJETÍ JAKO ŽÁK S NÁROČNÝM CHOVÁNÍM

- děti bez výraznějších problémů
- děti v riziku
- děti s problémy v chování
- děti s poruchami emocí a chování

CESTA RIZIKOVÝCH DĚTÍ K DLOUHODOBÝM NEGATIVNÍM NÁSLEDKŮM

(WALKER, SEVERSON, 2002, IN VOJTOVÁ, 2008)

ROZDÍL MEZI PORUCHOU A PROBLÉMY V CHOVÁNÍ ZÁMĚR

- **PROBLÉMY V CHOVÁNÍ**
  - o svých problémech ví, vadí mu a chtěl by je odstranit
  - normy chování neporušuje úmyslně
  - jejich porušování je výsledkem konfliktu mezi vnějšími požadavky a vnitřními potřebami dítěte
  - nálepkou problémového dítěte trpí a vyvolává v něm negativní emocionální zážitek

ROZDÍL MEZI PORUCHO U A PROBLÉMY V CHOVÁNÍ

ČASOVÁ DIMENZE

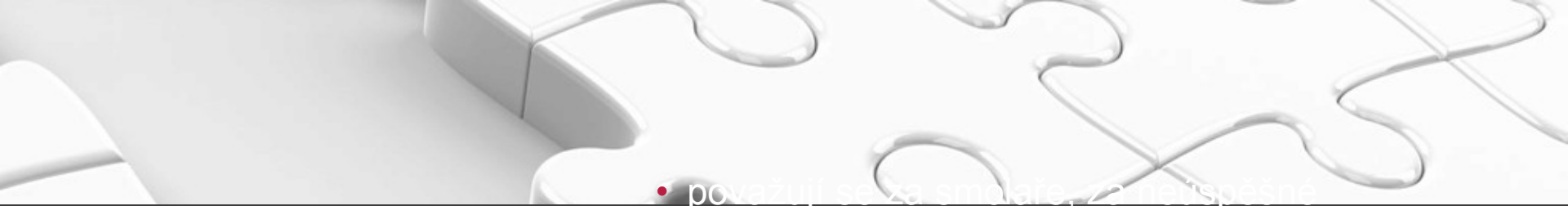
- **PROBLÉMY V CHOVÁNÍ**
  - problémy bývají krátkodobé
  - popřípadě se objevují v určitých periodách
  - mívají vývojové souvislosti
  - bývají důsledkem nezvládnutých konfliktů se sociálním okolím

ROZDÍL MEZI PORUCHO U A PROBLÉMY V CHOVÁNÍ NÁPRAVA

- **PORUCHY CHOVÁNÍ**
  - náprava vyžaduje speciální péči
  - směřuje k převádění způsobů a cílů chování společensky nepřijatelného k chování, které je přijatelné

JAK JSOU VNÍMÁNI JEDINCI S PCH?

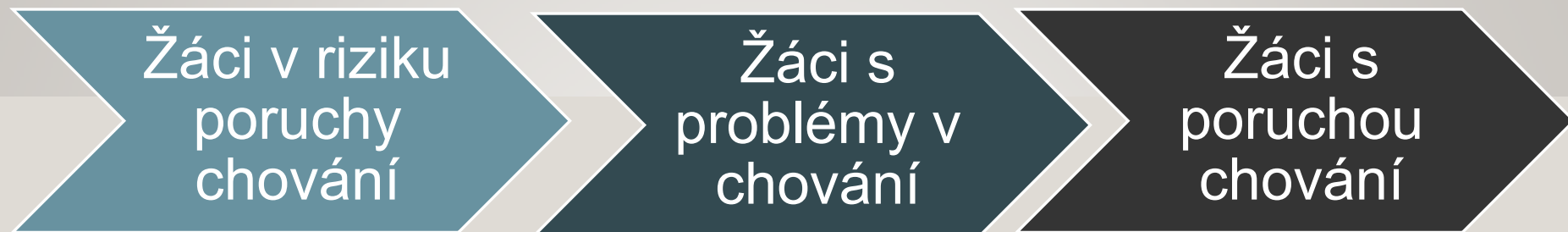
- vyvolávají v jiných nelibé pocity
- provokují druhé k negativní reakci v chování
- nebývají oblíbení mezi vrstevníky
- málokdy se stávají přirozenými vůdci ve skupinách

JAK VNÍMAJÍ JEDINCI S PCH SAMI SEBE?

- považují se za smolaře, za neúspěšné
- mívají malé sebevědomí
- jejich rozhodnutí bývají impulzivní ve snaze rychle dosáhnout cíle
- opakovaně a předem se vzdávají svých aspirací
- převažuje u nich krátkodobá motivace
- vzdálené cíle nebývají schopni svým jednáním sledovat
- jejich úsilí bývá velmi často přerušováno náhodným lákavým podnětem
- neumí se radovat z drobných úspěchů

RIZIKA VÝVOJE PORUCHY CHOVÁNÍ Z PERSPEKTIVY BARIÉR
V UČENÍ A VÝUCE (HELUS, PELIKÁN, 1984, KAUFFMAN, 2005, LANE, GRESHAM,
2002, SCHÜTZ, 2005, VISSER, 2009)

Znevýhodnění,
sociální,
zdravotní
dispozice
Odlišné
příležitosti,
zkušenosti,
kompetence

riziko

SVP

Neschopnost
přizpůsobit se
očekávání
Nedostatek
pozitivní
interakce
Negativní
sebehodnocení
Syndrom
bludného kruhu

riziko

SVP

Rezignace na
školní úspěch
Pozice
„outsidera“
Negativní
sebeobraz,
Interakce a
vazby na
problémové žáky